

S láskavým dovolením redakcie Brněnská drbna vám dnes prinášame článok Michala Šťastného o kapucínovi, ktorý je nemocničným kaplánom v Brne.

Náročná a mnohdy psychicky vyčerpávající je práce nemocničních kaplanů, kteří pomáhají lidem vyrovnávat se s obtížnými životními situacemi. Denně navštěvují pacienty v různých zdravotnických zařízeních. Často se jedná o nemocné v poslední fázi života, kteří trpí nevyлéčenými chorobami či samotou. Právě kaplan je mnohdy poslední, kdo promlouvá s lidmi před smrtí.

Jiří Javůrek (46) je nemocničným kaplanem a zároveň římskokatolickým knězem v řádu kapucínu v brněnském kostele Nalezení sv. Kříže. Povolání se věnuje v Brně tři roky a týdně navštíví zhruba dvacet pacientů z různých zdravotnických zařízení. Hlavním působištěm brněnského kapucína, kterému nikdo neřekne jinak než otec Kryštof, je Hospic sv. Alžběty, kde zpravidla lidé prožívají poslední chvíle života. Jezdí ale také takřka do všech nemocnic v Brně nebo na psychiatrické oddělení v Černovicích.

„Každé setkání s pacientem je svým způsobem originální. Stejně jako nemocnice, které mají svého vlastního ducha i vlastní specifické prostředí,“ popisuje Javůrek, který předtím sbíral zkušenosti na Šumavě v Sušicích, kde pomáhal v nemocnici nebo v domově se zvláštním režimem.

Přijdou, kde je (ne)třeba

Nemocniční kaplani docházejí za pacienty především na jejich žádost, jak potvrzuje mluvčí Veronika Plachá z Fakultní nemocnice Brno, která je největším zdravotnickým zařízením svého druhu na Moravě. *„O duchovní službu nemocničního kaplana stačí požádat ošetřujícího lékaře nebo zdravotní personál. Pokud to dovoluje zdravotní stav pacienta, všem žádostem se vyhová,“* uvádí k praxi Plachá.

Zatímco část pacientů si službu kaplanů vyžádá a mají o ni stabilní zájem, u jiných, zvláště nevěřících, z různých důvodů katolíci kněží nebo zástupci církve nepochodí. Přesto se brněnský kapucín nenechává předem odradit negativním postojem ze strany nemocných.

„Nemyslím si, že pacienti předem odmítají faráře nebo církve, ale osobu kněze mají spojenou s umíráním a s tzv. posledním pomazáním. To je termín, který se dnes užívá jako svátost nemocných. Modlitbu za nemocné přijímají i lidé, kteří ještě neumírají,“ vysvětluje kněz, podle něž je ale přirozené, že o služby duchovního typu lidé nestojí.

„Stalo se mi, že jsem sotva vkročil do pokoje, pacient už na mě mával rukou, ať hned odejdu. Takové rozhodnutí plně respektuji, protože si vážím svobody. Na druhou stranu pokud někdo není vysloveně proti, stavím se a popovídáme si. Tam trošku chodím jako z té pohádky o Mrazíkovi – Ivan nezván a nečekán,“ vypráví.

Bez knih i hábitu

Javůrek uznává, že v profesi kaplana je jednou z největších výzev právě najít cestu k lidem, kteří předem odmítají duchovní podporu. K nemocným se absolvent olomoucké teologické fakulty snaží dostat různými způsoby.

Například kvůli tomu odložil hnědý hábit se špičatou kapucí, charakteristický oděv pro kapucínský řád, místo nějž si na sebe bere bílou košili s krátkým rukávem a dlouhé černé kalhoty. Na cestu si nebere náboženskou literaturu nebo svěcenou vodu, ale pouze dřevěný křížek, který se mu houpe na krku, což mu otevírá dveře i do jinak „zapovězených“ pokojů.

„Snažím se obrušovat hrany. Často se nebavíme o duchovní tematice, ale jen o koníčcích nebo životě člověka, co prožil. Oděv jsem změnil proto, že mi přišlo škoda, abych si kvůli oblečení nepopovídal s lidmi, kteří jsou často sami a bez blízkých,“ zdůvodňuje.

(Otec Kryštof ve své pracovní uniformě)

Umírající potřebují jinou péči

O umírající se starají samozřejmě i pracovníci dalších profesí. Například v případě hospice u sv. Alžběty jde o sociální pracovníky, členy oblastních charit či zdravotnický personál, kteří společně poskytují nemocným komplexní péči, která je u umírajícího člověka odlišná než v případě standardního pobytu v nemocnici.

„Když dojde k dopravní nehodě nebo nastane akutní problém, dominuje lékařská péče. Musí se urgentně zasáhnout určitým způsobem - například operační zákrok. Ostatní dimenze jdou trochu stranou, což se ale mění na konci života. To i jako lékaři pokorně přiznáváme, že člověk už nepotřebuje dominantně lékařskou péči, která poté směřuje už jen k utlumení příznaků. Člověk stojí před skutečností, že se mu krátí pozemský život a potřebuje vyřešit ještě spoustu věcí,“ řekl při rozhovoru pro Drbnu už dříve ředitel hospice sv. Alžběty Josef Drbal.

Řešíme minulost

Jednou z cest, jak se vyrovnat s blížícím se odchodem, je právě spirituální oblast. Lidé před smrtí žádají o rady i právě kaplany, byť se třeba o duchovní stránku nikdy nezajímali. Často si navíc chtějí jen popovídat o všedních záležitostech, ale také citlivých tématech.

(O nemocné pečuje v hospici sv. Alžběty tým složený ze zdravotníků, sociálních pracovníků nebo právě kaplana)

„Řeší se různé věci. Obecně se ale hodně rozhovorů vztahuje k minulosti, kterou člověk nemá uzavřenou. Jde například o spory v rodině, kde lidé spolu nemluví třeba kvůli hádce. Vnímají vinu, která na ně s nemocí doléhá. Je to taková potřeba odpuštění. Často teprve na nemocničním lůžku mají čas přemýšlet o tom, co prožili. Druhou kategorií je otázka budoucnosti. Ptají se, kolik dní tu budou, co se stane až umřou nebo jak bude poslední chvíle probíhat,“ uvádí své zkušenosti.

(Ne)vyrovnání se smrti

V části společnosti panuje přesvědčení, že se smrti se daleko lépe dokáží vypořádat věřící, kteří mají vidinu posmrtného života, jak zmiňuje křesťanské učení. Avšak Javůrek tvrdí, že to nemusí být vždy pravda. Mnohdy je to právě naopak.

„Pokud je někdo věřící, myslím ve smyslu, že docházel na bohoslužby, modlil se apod., tak ve vší úctě, není to ještě záruka úspěchu. Setkávám se s případy, že dotyčný chodil pravidelně do kostela, ale na lůžku se ocitne v obtížné situaci a vyčítá to Bohu. Najednou cítí křivdu a prožívá vnitřní duchovní boj. Jsou ale také případy, kdy lidé ve víře nacházejí smysl, i když se o ni předtím nezajímali,“ zamýšlí se představitel řádu, jehož patronem je František z Assisi.

Dennodenní utrpení

Sám Javůrek přiznává, že i on prožívá mnohdy obtížné chvíle. Zvláště vidí-li na lůžku ležet mladé lidi s onkologickým onemocněním nebo pacienty na odděleních JIP či ORIM, kde mnohdy lékaři čekají na pouze chvíli, kdy odpojí přístroje.

„Kolikrát si říkám, že něco takového není na světě možné. Udržuje mě víra v Boha, nejen ve smyslu jeho existence, ale že má i krutý lidský osud nějaký smysl. Vnímám to tak, že tam, kde už nepomůže medicína, můžeme pro nemocné ještě něco udělat. Velkou energii mi také dodávají pacienti. Zvláště když vidím, jak někteří berou statečně svůj osud a myslí přitom na druhé. To jsou silné momenty,“ svěřuje se kněz.

Na covidových odděleních

(Leo Zerhau přichází za pacienty v době covidové pandemie)

Nápor na kaplany v posledním roce lehce stoupl, jelikož se nemocnice zaplnily nemocnými s covidem. Záludný vir z Číny přinesl kaplanům nové překážky i „nový“ typ pacientů, kteří z důvodu zákazu návštěv neměli možnost si s nikým kromě zdravotníků fyzicky promluvit.

„Zatímco dříve jsme například častěji chodili za lidmi po autonehodách, v poslední době

Kapucínský kaplan boří stereotypy a pomáhá lidem s důstojným odchodem ze života

přibylo nemocných na covidových oddělení. Zvláště ze začátku panovala taková úzkostná atmosféra, kdy jsme měli zakázáno chodit za pacienty. V poslední době se ale přístup nemocnic změnil a už jsme znovu zváni. K dispozici jsme nejen pacientům, ale jejich rodině i zdravotníkům,“ sdělil římskokatolický kněz Leo Zerhau, jenž koordinuje pastorační péči v brněnských nemocnicích.

Speciální požadavky

Na území brněnské diecéze působí celkem dvanáct kaplanů. Jedná se o zástupce více církví - například evangelíky nebo katolíky. I vzhledem k tomu, že jde o mimořádně psychicky náročné povolání, musejí zájemci splňovat nejen v České republice speciální požadavky.

„Zájemce by měl mít vystudované magisterské vzdělání v oblasti teologie, podstoupit speciální kurz nemocničního kaplana a mít povolení od církve. Důležité jsou samozřejmé osobnostní předpoklady - životní zkušenosti nebo komunikace s lidmi. Službu můžou vykonávat rovněž ženy, a to i v případě katolické církve,“ dodal Zerhau.

Zdroj: Michal Štastný / brnenska.drbna.cz

Foto: cikrev.cz, Jitka Koudelová

The post [Kapucínský kaplan boří stereotypy a pomáhá lidem s důstojným odchodem ze života](#) appeared first on [Zasvětený život](#).

(Zamyslenie zo stránky [zasvatenyzivot.sk](#).)